

Huvudman

Bollnäs kommun
bollnas@bollnas.se

Beslut

Datum 2026-02-27
Dnr SI 2025:10448
Sida **1 (9)**

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Alirskolan 7–9 i Bollnäs kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Bollnäs kommun att senast den **27 maj 2026** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande särskilt stöd och studiehandledning på modersmålet. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Bollnäs kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Bollnäs kommun ska vidta följande åtgärder

Särskilt stöd

1. Se till att alla elever som, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas anmäls till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Huvudmannen ska dokumentera hur många anmälningar som inkommit från datum för detta beslut till och med den 22 maj 2026 och vilket datum anmälan gjorts för respektive elev. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (3 kap. 7 § skollagen)
2. Se till att, vid minst ett tillfälle innan den 22 maj 2026, informera samtliga lärare och övrig personal om skollagens krav avseende när de ska anmäla till rektorn att en elev kan vara i behov av särskilt stöd och skolans rutiner för detta. Inkom med en redogörelse för när och hur informationen har förmedlats. (2 kap. 34 a § samt 3 kap. 7 § skollagen)

Studiehandledning på modersmålet

3. Se till att de elever som är i behov av studiehandledning på modersmålet får det i de ämnen de har behov av det. Huvudmannen ska dokumentera hur många elever som bedömts vara i behov av studiehandledning från datum för detta beslut till och med den 22 maj 2026, hur många elever som ges studiehandledning samt en beskrivning av hur eleverna får studiehandledning på modersmålet. Denna dokumentation ska ges in till Skolinspektionen i samband med huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder. (5 kap. § skolförordningen [2011:185])

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i den del det avser modersmålsundervisning och frånvaro.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr SI 2025:10448) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2026 inlett en tillsyn av Alirskolan 7–9 i Bollnäs kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Alirskolan 7–9 följer gällande bestämmelser om särskilt stöd, studiehandledning på modersmålet, modersmålsundervisning och frånvaro.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare, personal i elevhälsan och rektorn samt lektionsobservationer mellan den 20 och 27 januari 2026. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bl.a. schema och sammanställningar av betyg och frånvaro. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att

nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Särskilt stöd

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Lärare och representanter från elevhälsan uppger att om lärare, trots att de testat extra anpassningar, befarar att en elev inte kommer nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas i ett ämne diskuterar de eleven i arbetslaget. I arbetslaget diskuteras hur det går för eleven i andra ämnen för att komma fram till om eleven behöver anmälas för behov av utredning av särskilt stöd. Lärare uppger att de även ibland rådfrågar specialpedagogen innan de gör en anmälan. Några lärare uppger att de i arbetslaget även diskuterar om det är någon idé att anmäla eleven med tanke på det begränsade särskilda stöd som de uppfattar finns att tillgå på skolenheten.

Lärarna uppger att det finns en osäkerhet kring när de ska göra en anmälan om behov av utredning av särskilt stöd. Några lärare uppger att de endast gör en anmälan när de befarar att elever inte når målen i svenska, svenska som andraspråk, engelska eller matematik. Andra lärare uppger att de tror att det inte räcker att en elev har F i många ämnen för att de ska göra en anmälan om behov av utredning av särskilt stöd. Några lärare uppger att de kanske inte anmäler om de befarar att eleverna inte kommer nå målen på grund av att de har hög frånvaro. Om det däremot är särskilt tydligt vad eleven är i behov av för stöd kan omfattande frånvaro leda till anmälan om behov av utredning av särskilt stöd.

Rektorn och representanter från elevhälsan uppger att lärare ibland väntar för länge med att göra en anmälan om behov av utredning av särskilt stöd. Det beror på att lärarna är ambitiösa och vill göra så mycket som möjligt själva innan de anmäler. Rektorn och representanterna från elevhälsan uppger att det inte rutinmässigt görs anmälan om behov av utredning av särskilt stöd om frånvaron får konsekvenser för måluppfyllelsen. Representanterna från elevhälsan uppger att alla lärare kanske inte tänker på att lång och omfattande frånvaro även har effekter på måluppfyllelse och kunskaper. Rektorn uppger att många lärare uppfattar att elevens frånvaro är huvudproblemet och att de arbetar med frånvaron i stället för att anmäla behov av utredning av särskilt stöd.

Av utredningen framgår att det finns åtminstone fyra elever som höstterminen 2025 hade F i fler än fem ämnen och F i ett eller flera av ämnena matematik, svenska, svenska som andraspråk eller engelska. Dessa elever har getts extra anpassningar inom ramen för den ordinarie

undervisningen, men har inte anmälts för behov av utredning av särskilt stöd.

Rättslig reglering

Huvudmannen ska se till att all personal i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för enligt skollagen har nödvändiga insikter i de föreskrifter som gäller för skolväsendet, samt att personalen som har hand om utbildningen i den verksamhet som huvudmannen har ansvar för ges möjligheter till kompetensutveckling (2 kap. 34 § a skollagen).

Om det inom ramen för undervisningen, genom användning av ett nationellt kartläggningsmaterial eller ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen enligt 5 §, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga (3 kap. 7§ skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Alirskolan 7–9 inte uppfyller författningarnas krav vad gäller anmälan om behov av utredning av särskilt stöd.

Av utredningen framgår att lärarna är osäkra på när de ska anmäla elever för utredningsbehov av särskilt stöd. Rektorn och representanter från elevhälsan uppger att lärarna ibland väntar för länge med att anmäla elever för utredningsbehov av särskilt stöd.

Av utredningen framgår att flera elever inte har anmälts till rektorn, trots att eleverna getts extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen och att de vid betygssättningen höstterminen 2025 inte nått de betygskriterier som minst ska uppfyllas i flera ämnen.

Det är viktigt att lärare har insikt i att de har en skyldighet att anmäla till rektorn när en elev, trots extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, befaras inte nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas. Vid en sådan anmälan inträder en skyldighet för rektorn att se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Om elevers behov av särskilt stöd inte utreds kan det medföra att elever inte får det särskilda stöd de har rätt till.

Studiehandledning på modersmålet

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skriftligt underlag som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynen samt av intervjuer med lärare och rektor framgår att det inte är någon elev på Alirskolan som har studiehandledning på modersmålet.

Lärare uppger att det finns en osäkerhet kring hur de ska agera om de upptäcker att en elev har behov av studiehandledning. Enligt lärarna har de fått uppfattningen från skolan att elever som har varit i Sverige mer än fyra år inte har rätt till studiehandledning. På grund av detta har de därför inte heller diskuterat vilka elever som har behov av studiehandledning i arbetslaget. Representanter från elevhälsan uppger att om det framgår i en utredning om särskilt stöd att en elev är i behov av studiehandledning på modersmålet kan eleven få det. Rektorn uppger att det är lärarna som avgör behovet av studiehandledning på modersmålet, men att det sedan är rektorn som fattar det formella beslutet.

Lärare uppger att det finns flera elever som skulle behöva studiehandledning på modersmålet, men som inte får det. Enligt lärarna befaras eleverna inte nå de betygskriterier som minst ska uppnås på grund av att svenska inte är deras modersmål. Exempelvis finns det en elev i årskurs 7 som höstterminen 2025 hade F i fem ämnen, däribland matematik och svenska som andraspråk.

Rektorn uppger i intervju att det inte finns någon elev som har behov av studiehandledning på modersmålet. Det finns lärare på skolan som talar flera språk, b.l.a. somaliska och arabiska, och som kan hjälpa elever på dessa språk.

Huvudmannen har efter genomförda intervjuer inkommit med ett skriftligt yttrande avseende elevers behov av studiehandledning på modersmål. Av yttrandet framgår att flera elever nu utreds för behov av särskilt stöd och att det inom ramen för dessa utredningar kommer att bedömas om eleverna är i behov av studiehandledning på modersmålet.

Rättslig reglering

En elev ska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Studiehandledning får ges i interaktiv form med informations- och kommunikationsteknik där eleven och studiehandledaren är åtskilda i rum men inte i tid, om det inte finns någon lämplig person inom skolenheten som kan ge studiehandledning och huvudmannen trots upprepade ansträngningar inte har lyckats anställa en sådan (5 kap. 4 § skolförordningen).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att verksamheten vid Alirskolan 7–9 inte uppfyller författningarnas krav avseende studiehandledning på modersmålet. Av utredningen framgår att det finns elever som inte får studiehandledning på modersmålet trots att lärare bedömer att eleverna har behov av det, vilket är en brist. Enligt lärarna befaras eleverna inte nå de betygskriterier som minst ska uppfyllas i flera ämnen på grund av språket.

Av utredningen framgår att det bland lärare på skolenheten finns en osäkerhet avseende vilka rättigheter till studiehandledning på modersmål elever som inte definieras som nyanlända har.

Av skolförfattningarna framgår att en elev som har behov av studiehandledning på modersmålet ska få det. Även elever som inte är nyanlända kan ha rätt till studiehandledning på modersmålet och det kan ges antingen som en extra anpassning eller som särskilt stöd. Oavsett i vilken form stödet ges behöver elevens behov styra i vilken omfattning studiehandledning ska ges och hur den ska utformas.

Av huvudmannens yttrande framgår att flera elever numera är under utredning för behov av särskilt stöd och att det inom denna utredning också ska bedömas om eleven är i behov av studiehandledning på modersmålet. Skolinspektionen finner dock att detta inte förändrar myndighetens bedömning, eftersom lärare redan har bedömt att elever är i behov av studiehandledning på modersmålet. Eftersom det är elevens behov som styr i vilken omfattning studiehandledning ska ges och hur den ska utformas innebär det också att eleven ska ges studiehandledning så snart behov uppstår.

Val av ingripande

Skolinspektionen får förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten (26 kap. 10 § skollagen).

Bollnäs kommun verksamhet vid Alirskolan 7–9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller särskilt stöd och studiehandledning på modersmålet. Det finns därför skäl att förelägga Bollnäs kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Områden utan konstaterade brister

Modersmålsundervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skriftlig dokumentation och av schema som Skolinspektionen tagit del av framgår att elever på skolenheten ges modersmålsundervisning i språken arabiska, amhariska, kurdiska, oromo, persiska, somaliska och tigrinja. Av intervjuer med elever och lärare samt av skriftlig dokumentation framgår att modersmålsundervisningen sker utanför garanterad undervisningstid.

Lärare och elever uppger att elever som önskar kan sluta och börja med modersmålsundervisning oavsett om de läst detta tidigare under grundskolan. Om en elev önskar att läsa modersmål ordnar skolan det och personalen hjälper vid behov vårdnadshavare att göra en ansökan. Rektorn uppger att huvudmannen inför läsåret 2025/26 skickade ut information till alla vårdnadshavare om rätten till att läsa modersmålsundervisning.

Rättslig reglering

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i det språket om det är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet och eleven har grundläggande kunskaper i språket. En elev som tillhör någon av de nationella minoriteterna ska erbjudas modersmålsundervisning i elevens nationella minoritetsspråk (10 kap. 7 § skollagen).

Skolan ska klargöra för elever och vårdnadshavare vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har (förordning [SKOLFS 2010:37] om läroplan för grundskolan, förskoleklassen, fritidshemmet, nedan Lgr 22, avsnitt 1 Rättigheter och skyldigheter.)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Frånvaro

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av skriftlig dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår att det på skolenheten finns ett närvaroteam som består av skolenhetens elevcoach, specialpedagog samt representanter från arbetslagen. Skolans närvaroteam följer upp aktuell frånvaro för att se om något missats eller behöver tas upp i möte med elevhälsoteamet.

I ett dokument med en sammanställning av frånvaroutredningar som gjorts på skolenheten under vårterminen 2025 och höstterminen 2025 framgår att ett 40-tal frånvaroutredningar genomförts. Lärarna och representanter från elevhälsan uppger att en frånvaroutredning startas vid långvarig frånvaro, upprepad frånvaro eller om ett mönster syns i elevens frånvaro. Rektorn säger att en frånvaroutredning görs vid oroande frånvaro, särskilt när de inte kommer vidare i det ordinarie mentorsarbetet.

Lärarna uppger att mentorn är ansvarig att göra en frånvaroutredning men att de kan ta stöd av rektor, biträdande rektor, elevhälsoteamet, elevcoachen eller kollegor. Representanterna från elevhälsan uppger att mentorerna tar hjälp av elevhälsoteamet och av elevcoachen när de gör frånvaroutredningen. Rektorn, representanter från elevhälsan och lärare uppger att en frånvaroutredning innehåller frågor till eleven och vårdnadshavare samt skolans bild från lärarnas perspektiv.

Lärare uppger att när en frånvaroutredning är klar är det upp till mentorn att ta fram åtgärder för att eleven ska öka sin närvaro. Åtgärder som sätts in är anpassade för den enskilda eleven, exempelvis att mentorn möter upp eleven i dörren så de tillsammans kan gå till klassrummet. Lärarna uppger att mentorn kan ta stöd av elevhälsoteamet när de formulerar åtgärder. Rektorn uppger att åtgärder för att öka elevens närvaro oftast tas fram i möten med elev, vårdnadshavare, mentor och någon från elevhälsan.

Skolinspektionen har tagit del av tre utredningar om frånvaro. Av dessa framgår bl.a. en kartläggning av elevens frånvaro, skol- och hemsituation samt en analys av orsakerna till frånvaron. I utredningarna har elev, vårdnadshavare och elevhälsa varit delaktiga.

Rättslig reglering

Om en elev har upprepad eller längre frånvaro från den verksamhet som avses i 17 § ska rektorn, oavsett om det är fråga om giltig eller ogiltig frånvaro, se till att frånvaron skyndsamt utreds om det inte är obehövligt. Utredningen ska genomföras i samråd med eleven och elevens vårdnadshavare samt med elevhälsan. Om förutsättningarna för en utredning om särskilt stöd enligt 3 kap. 7 § är uppfyllda ska även en sådan utredning inledas (7 kap. 19 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Lisa Naudot Bergh

Beslutsfattare

Signerat av: Lisa Naudot Bergh

X Johan Runemark Brydsten

Föredragande

Signerat av: Johan Runemark Brydsten

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Mattias Ryd medverkat.